

Brusel 18. června 2019
(OR. en)

10446/19

ELARG 30
COWEB 86

VÝSLEDEK JEDNÁNÍ

Odesílatel: Generální sekretariát Rady

Příjemce: Delegace

Č. předchozího dokumentu: 10337/1/19 REV 1

Č. dok. Komise: COM(2019) 260 final

Předmět: ROZŠÍŘENÍ A PROCES STABILIZACE A PŘIDRUŽENÍ
– závěry Rady

Delegace naleznou v příloze závěry Rady o rozšíření a procesu stabilizace a přidružení ve znění přijatém Radou dne 18. června 2019.

RADA PRO OBECNÉ ZÁLEŽITOSTI

ZÁVĚRY RADY O ROZŠÍŘENÍ A PROCESU STABILIZACE A PŘIDRUŽENÍ

1. Rada bere na vědomí sdělení Komise ze dne 29. května 2019 o politice rozšíření EU a zprávy o Černé Hoře, Srbsku, Turecku, Republice Severní Makedonii, Albánii, Bosně a Hercegovině a Kosovu*.
2. Rada znovu potvrzuje, že je **odhodlána pokračovat v procesu rozšíření**, který je i nadále jednou z klíčových politik Evropské unie, v souladu s obnoveným konsensem ohledně rozšíření, který byl schválen Evropskou radou na zasedání ve dnech 14. a 15. prosince 2006 a v následných závěrech Rady. Tento proces nadále představuje strategickou investici ve prospěch míru, demokracie, prosperity, bezpečnosti a stability v Evropě. Rada znovu opakuje, že přijetí a dodržování základních evropských hodnot je otázkou volby a pro všechny partnery usilující o členství v EU zůstává otázkou zásadního významu. V souladu s tím Rada nadále očekává, že partneři přijmou odpovědnost a že v zájmu svého lidu přijmou evropské hodnoty plně za své a zaváží se k důslednému provedení nezbytných reforem. Připomíná Soluňskou agendu a Sofijské prohlášení a znovu opakuje, že EU jednoznačně podporuje evropskou perspektivu západního Balkánu. EU je v zájmu podpory politické, hospodářské a sociální transformace regionu odhodlána posílit a zintenzivnit svou angažovanost na všech úrovních, mimo jiné prostřednictvím pokračující pomoci, v závislosti na hmatatelném pokroku, jehož západní Balkán dosáhne v oblasti právního státu a socioekonomických reforem. Turecko zůstává kandidátskou zemí a klíčovým partnerem v mnoha oblastech.

* Tímto označením nejsou dotčeny postoje k otázce statusu a označení je v souladu s rezolucí Rady bezpečnosti OSN 1244/1999 a se stanoviskem Mezinárodního soudního dvora k vyhlášení nezávislosti Kosova.

3. V souladu s předchozími závěry Rady a v rámci kodaňských politických kritérií a procesu stabilizace a přidružení, který je i nadále společným rámcem pro vztahy se zeměmi západního Balkánu, Rada znovu potvrzuje, že s ohledem na obnovený konsensus ohledně rozšíření je třeba, aby existovaly **spravedlivé a přesně vymezené podmínky** a uplatňovala se **zásada vlastních zásluh**. V této souvislosti zdůrazňuje, že je důležité zajistit, aby EU mohla zachovat svůj rozvoj a prohlubovat jej, včetně své kapacity integrovat nové členy.
4. Rada s ohledem na celkový stav stávajícího reformního úsilí mezi partnery, o němž podává zprávu Komise, zdůrazňuje, že je nadále potřeba zaměřit se na **základní reformy** v zájmu řešení přetrvávajících strukturálních nedostatků v oblasti právního státu, základních práv, fungování demokratických institucí a reformy veřejné správy, jakož i v oblasti hospodářského rozvoje a konkurenceschopnosti. Nadále je nutné vykazovat přesvědčivé výsledky v provádění reforem, jakož i konkrétní a hmatatelné výsledky v uvedených klíčových oblastech, zejména v zájmu celkového tempa přístupových jednání.

5. Rada připomíná, že **právní stát** je jednou ze základních hodnot, na nichž je EU založena a která je ústředním prvkem procesu rozšíření i procesu stabilizace a přidružení. Jelikož v této zásadní oblasti pokročili pouze někteří partneři, jednou z významných výzev zůstává věrohodný a udržitelný pokrok, na který je třeba se prioritně zaměřit, zejména při zajišťování nezávislého, nestranného, odpovědného a účinného soudního systému a v oblasti boje proti korupci a organizované trestné činnosti, jakož i proti praní peněz. Je rovněž zapotřebí zintenzivnit úsilí v oblasti ochrany **základních práv**, včetně práv příslušníků menšin, provádění závazků, jež byly přijaty ve vztahu k objektivnímu a svobodnému sebeurčení, nediskriminačního zacházení s národnostními menšinami a řešení problematiky diskriminace zranitelných skupin, jako jsou Romové a lesbické, gay, bisexuální, transgender a intersexuální (LGBTI) osoby. Rovněž by mělo být zaručeno právo na vlastnictví. Stále vážnější znepokojení vyvolává situace v oblasti svobody projevu a nezávislosti sdělovacích prostředků, kterou je třeba řešit přednostně, a to rozhodným a účinným způsobem. Rada znovu připomíná, že je třeba učinit bezodkladné a konkrétní kroky, které zamezí zastrašování novinářů a jiných mediálních subjektů a na ně zaměřenému vyhrožování a útokům a které budou takové případy řešit, jestliže k nim dojde. Větší úsilí je rovněž třeba věnovat zajištění genderové rovnosti a dodržování práv žen a dětí. Pro zlepšení správy na všech úrovních má rovněž zásadní význam další pokrok, pokud jde o **reformu veřejné správy**, včetně depolitizace a větší profesionality. Zásadní nadále zůstává i řádné **fungování a nezávislost demokratických orgánů**, včetně posílení parlamentního dohledu. Rada se znepokojením zaznamenává přetrvávající tendence bojkotovat parlamenty a znovu opakuje, že základními prvky správně fungující demokracie jsou i nadále zajištění inkluzivního politického dialogu, zejména v rámci parlamentů, a silnější úloha organizací občanské společnosti. Znovu připomíná význam svobodných, spravedlivých a transparentních voleb v souladu se standardy OBSE, jakož i nutnost provést v plném rozsahu doporučení OBSE.

6. S ohledem na **hospodářská kritéria** Rada vítá a sdílí analýzu, kterou vypracovala Komise a která se zaměřuje na potřebu zlepšit makroekonomickou, rozpočtovou a strukturální politiku. Vzhledem k tomu, že pokrok v těchto oblastech a pokrok v oblasti právního státu a soudního systému jsou propojeny, Rada všechny partnery vyzývá, aby prováděli opatření zahrnutá do společných závěrů ze zasedání v rámci hospodářského a finančního dialogu mezi EU a zeměmi západního Balkánu a Tureckem ze dne 17. května 2019 a aby při tom vycházeli ze svých vlastních programů hospodářských reforem. Rozhodující význam má zajištění toho, aby přímé zahraniční investice neohrožovaly socioekonomickou, environmentální a finanční udržitelnost a aby byla zaručena plná transparentnost všech investic, zejména pokud jde o investice, na něž se vztahuje zadávání veřejných zakázek. Zvláštní pozornost by měla být věnována riziku nadměrné zadluženosti a v oblasti západního Balkánu zejména předávání kontroly nad strategickým majetkem a zdroji. V souladu s tím Rada očekává plné uplatňování litery i ducha dohod o stabilizaci a přidružení. Připomíná, že EU je i nadále zdaleka největším obchodním partnerem západního Balkánu a Turecka, a to z hlediska dovozu i vývozu. Znovu opakuje, že je důležité zabývat se odlivem mozků a vytvářením dalších příležitostí a zajišťováním pozitivních vyhlídek pro **mladé lidi**. V této souvislosti Rada vítá konferenci „How to better respond to European aspirations of the young generation in Western Balkans?“ (Jak lépe reagovat na evropské ambice mladé generace na západním Balkánu?), která se konala v květnu roku 2019 v Bukurešti.

7. Rada velmi vítá historicky významnou **Prespanskou dohodu**, která představuje významný úspěch a je pozitivním příkladem pro tento region i za jeho hranicemi. Oceňuje odvahu a odhodlání zapojených smluvních stran.

Zásadními prvky procesu rozšíření i procesu stabilizace a přidružení jsou i nadále **dobré sousedské vztahy a regionální spolupráce**. Rada vítá dosažený pokrok a opětovně připomíná význam regionální spolupráce, zejména význam **propojení** v rámci regionu a s EU. Vítá rovněž regionální dohodu o roamingu podepsanou v dubnu roku 2019 v Bělehradu, která bude pro občany a podniky v daném regionu značným přínosem. Rada plně podporuje konstruktivní iniciativy a struktury, které posilují inkluzivní regionální spolupráci, včetně makroregionálních strategií EU. Vyzývá k dalšímu úsilí o překonání dědictví minulosti a na podporu **usmíření**, a to na základě atmosféry tolerance, začlenění a důvěry a s rozsáhlým zapojením občanské společnosti. Je třeba zintenzivnit úsilí v oblasti pohřešovaných osob. Je nutné vyvarovat se prohlášení a jednání, jež mají na dobré sousedské vztahy a mírové urovnání sporů negativní dopad. Pro zajištění vyřešení přetrvávajících dvoustranných sporů je nadále nezbytné rozhodné úsilí a maximální politické odhodlání. Připomíná, že je důležité provádět dvoustranné dohody, včetně Prespanské dohody a smlouvy o dobrých sousedských vztazích s Bulharskem.

Nadále opakuje, že je důležité zabývat se účinně a bez jakékoli diskriminace vnitrostátními případy válečných zločinů, řešit problematiku beztrestnosti a zajistit, aby byli pachatelé těchto činů pohnáni k odpovědnosti, a to i prostřednictvím smysluplné regionální spolupráce a za plné spolupráce s Mezinárodním reziduálním mechanismem pro trestní tribunály a se specializovanými senáty a podporou jejich činnosti. Nedořešené spory a otázky je třeba vyřešit v souladu s mezinárodním právem a zavedenými zásadami, včetně dohody o otázkách nástupnictví.

8. Rada opětovně připomíná význam dalšího prohlubování spolupráce v zahraničněpolitických otázkách a očekávání Unie, pokud jde o lepší sbližování se **společnou zahraniční a bezpečnostní politikou EU**, zejména v důležitých otázkách společného zájmu, jako jsou například omezující opatření a řešení hybridních hrozeb. Přistoupení k Evropské unii je volbou, která předpokládá sdílení zásad, hodnot a cílů, jež se Unie snaží prosazovat ve svém sousedství i mimo něj, včetně dosažení plného souladu se společnou zahraniční a bezpečnostní politikou a zdržení se jakýchkoliv kroků, které jsou s ní v rozporu.
9. Rada uznává, že pro občany je důležité zejména **uvolnění vízového režimu**, a zároveň vybízí Komisi, aby nadále pečlivě monitorovala průběžné provádění kritérií pro uvolnění vízového režimu a podávala o něm zprávy. Rada připomíná mechanismus pozastavení a současně vybízí dotyčné orgány, aby zintenzivnily úsilí v zájmu řešení přetrvávajícího problému zjevně neodůvodněných žádostí o azyl a dále posílily úsilí zaměřené na předcházení organizované trestné činnosti a boj proti ní.
10. Pro EU i celý region nadále představují bezpečnostní hrozbu terorismus, radikalizace a organizovaná trestná činnost. Rada v souladu s dřívějšími závěry Evropské rady a závěry Rady znovu připomíná význam dalšího posilování spolupráce s Tureckem a se západním Balkánem v **boji proti terorismu**, zejména pokud jde o boj proti zahraničním teroristickým bojovníkům a financování terorismu, předcházení radikalizaci a boj proti ní, posílené hraniční kontroly a nedovolené obchodování s palnými a lehkými zbraněmi. Ačkoli se zintenzivnila operační spolupráce, je zapotřebí vyvíjet další úsilí a dosahovat dobrých výsledků v **boji proti organizované trestné činnosti**. Připomíná podporu EU, především prostřednictvím mechanismů a iniciativ v oblasti regionální spolupráce, jakož i koordinaci prostřednictvím integračního řízení vnitřní bezpečnosti, a znovu vyzývá partnery, aby ve všech těchto oblastech nadále zintenzivňovali a posilovali právní a operativní opatření.

11. Rada oceňuje úsilí a pokračující konstruktivní spolupráci Turecka a západního Balkánu v oblasti **migrace**, jež přinesly jednoznačné výsledky. Opakuje, že musí být nepřetržitě prováděno prohlášení EU a Turecka a poskytována trvalá podpora partnerům podél západobalkánské trasy. K zajištění dostatečné správní kapacity a kapacity pro vymáhání práva s cílem řešit výzvy v oblasti migrace, včetně boje proti převaděčství migrantů, jsou zapotřebí další opatření. Rada připomíná, že Unie je odhodlána vycházet z již dosažených výsledků a nadále poskytovat finanční podporu a technickou pomoc za účelem posílení spolupráce v této oblasti, mimo jiné prostřednictvím nástroje EU pro uprchlíky v Turecku. Vítá, že byla dokončena jednání o dohodách o postavení jednotek s pěti partnery z dotčeného regionu, což umožňuje vyslání jednotek Evropské pohraniční a pobřežní stráže.
12. Nadále poukazuje na význam **strategické komunikace**, včetně posílení odolnosti partnerů vůči dezinformacím. Rada zdůrazňuje, že za jasné informování o výhodách a povinnostech plynoucích z rozšíření i o své oddanosti hodnotám EU a souvisejícím nezbytným reformám nesou odpovědnost všichni partneři. Zásadní význam má i nadále pokračující angažovanost EU a jejích členských států, a to i při prosazování účinnější politiky strategické komunikace jak ve vztahu k partnerům, tak ve vztahu k občanům EU, zejména prostřednictvím pracovní skupiny pro západní Balkán v rámci oddělení pro strategickou komunikaci.
13. Rada připomíná, že EU nadále poskytuje významnou **finanční podporu a technickou pomoc** pro účely procesu rozšíření a procesu stabilizace a přidružení, zejména v podobě nástroje předvstupní pomoci (NPP). Je třeba se nadále zaměřovat na klíčové prioritní oblasti a na větší soudržnost mezi finanční pomocí a celkovým dosaženým pokrokem a výsledky partnerů při uplatňování předvstupní strategie. V tomto ohledu Rada připomíná svůj postoj stanovený v jejím částečném obecném přístupu k otázce NPP III, který zahrnuje zásady diferenciacie pomoci podle dosažených výsledků a spravedlivého rozdělení.
14. Rada připomíná, že je důležité provádět **sofijský program priorit**. Bere na vědomí zprávu Komise o uplatňování **strategie pro západní Balkán** a sofijského programu priorit, vítá pokrok, jehož bylo v tomto směru dosaženo, a vybízí k dalšímu uplatňování.

ROZŠÍŘENÍ

ČERNÁ HORA

15. Rada vítá **celkový pokrok** v přístupových jednáních s Černou Horou, v jejichž rámci bylo doposud otevřeno 32 z 35 kapitol a 3 kapitoly byly prozatímně uzavřeny. Ve většině oblastí byla vykonána významná práce za účelem harmonizace s *acquis*. Vzhledem k tomu, že byl dokončen institucionální rámec a z velké části zaveden právní rámec, je však nyní nesmírně důležité, aby celý systém právního státu dosahoval hmatatelnějších výsledků a větší a udržitelné úspěšnosti. Rada zejména zdůrazňuje, že pro celkové tempo přístupových jednání je i nadále určující pokrok v jednání o kapitolách týkajících se právního státu a základních práv, jak je stanoveno v rámci pro jednání. Černá Hora tudíž nyní musí aktivněji posílit a oživit své úsilí o reformy, zejména v kritických oblastech, jimiž jsou svoboda sdělovacích prostředků, boj proti korupci a obchodování s lidmi, aby splnila prozatímní kritéria pro kapitoly 23 a 24. Teprve v okamžiku, kdy budou stanovená kritéria splněna, bude EU moci stanovit požadavky v oblasti právního státu jakožto referenční kritéria pro uzavření kapitoly, která bude muset Černá Hora před uzavřením těchto kapitol splnit.

16. Rada Černou Horu důrazně vyzývá, aby prokázala jednoznačnou politickou vůli a vyvinula další významné úsilí v **boji proti korupci a organizované trestné činnosti**, praní peněz a obchodování s lidmi, včetně účinných vyšetřování, stíhání a pravomocných odsouzení, a aby zlepšila zadržování a konfiskaci majetku pocházejícího z trestné činnosti. Rovněž je zapotřebí, aby trestní soudnictví důrazně reagovalo na korupci na vysoké úrovni. Rada Černou Horu vyzývá, aby prioritně zajistila bezpečné prostředí příznivé pro **svobodu projevu** a nezávislost sdělovacích prostředků, mimo jiné i zintenzivněním úsilí o vyšetřování a vyřešení případů útoků na novináře. Zásadní význam má zajištění nezávislosti celostátní veřejnoprávní vysílací stanice a zavedení účinného mechanismu samoregulace, který se bude vztahovat na všechny mediální subjekty. Rada zdůrazňuje, že očekává v celém tomto úsilí pevné politické odhodlání a skutečné zapojení všech příslušných institucí a subjektů. Rovněž jsou potřebná další opatření, aby bylo možné pokračovat v **reformě veřejné správy** a posílit správní kapacitu a nezávislost institucí, zejména soudnictví.
17. Rada zdůrazňuje, že pro obnovení volební důvěry je velice důležitá **volební reforma**, a očekává, že všechny strany přijmou odpovědnost a znovu se zapojí do konstruktivního a inkluzivního **politického dialogu v parlamentu**, mimo jiné i do práce dočasného parlamentního výboru na reformě právních předpisů týkajících se voleb a dalších oblastí, a to i v zájmu dosažení pokroku země v procesu přistoupení.
18. Pokud jde o **hospodářské reformy**, Rada bere s uspokojením na vědomí, že hospodářství nadále rostlo rychlým tempem. V souladu se společnými závěry ze zasedání v rámci hospodářského a finančního dialogu Rada Černou Horu vybízí ke snížení míry zadlužení, posílení správy fiskálních záležitostí, řešení zbývajících objemu úvěrů se selháním, zlepšení právního prostředí, vypracování komplexní strategie pro průběžné posuzování a omezování neformální ekonomiky, přijetí a provádění nového legislativního rámce v oblasti zadávání veřejných zakázek, partnerství veřejného a soukromého sektoru a koncesí a ke zvýšení účasti na trhu práce.

19. Vřele vítá pokračující konstruktivní a pozitivní úlohu Černé Hory, pokud jde o další rozvoj **regionální spolupráce** a pěstování **dobrých sousedských vztahů**.
20. Dále Rada vyjadřuje Černé Hoře velké uznání za její důslednou spolupráci v zahraničněpolitických otázkách, a zejména za její neustálý plný soulad se **společnou zahraniční a bezpečnostní politikou EU**. Vítá rovněž pokračující aktivní účast Černé Hory na misích a operacích v rámci **společné bezpečnostní a obranné politiky**.

SRBSKO

21. Rada vítá **celkový pokrok** v přístupových jednáních, v jejichž rámci bylo doposud otevřeno [16] z 35 kapitol jednání a 2 kapitoly byly prozatímne uzavřeny. V řadě oblastí Srbsko pokračovalo v úsilí o harmonizaci svých právních předpisů s *acquis*. Rada však zdůrazňuje, že pro celkové tempo přístupových jednání je i nadále určující pokrok v jednání o kapitolách týkajících se právního státu a základních práv, jakož i v normalizaci vztahů Srbska s Kosovem, jak je stanoveno v rámci pro jednání. Zásadní význam pro budoucí reformy má provádění prozatímních kritérií pro kapitoly 23 a 24, které by mělo nadále vést k přesvědčivým výsledkům.
22. Rada bere na vědomí, že integrace do EU zůstává pro Srbsko strategickým cílem, a současně srbské orgány vyzývá, aby odhodlaně přijaly **evropské hodnoty** za své a důrazně je prosazovaly, a připomíná, že je třeba, aby srbská vláda tuto skutečnost aktivněji a jednoznačněji sdělila ve veřejné rozpravě.
23. Rada Srbsko naléhavě vyzývá, aby se zaměřilo především na reformní úsilí, aby je výrazně urychlilo a aby předložilo konkrétní a hmatatelné výsledky v zásadních oblastech, se zvláštním zaměřením na **právní stát**.

- Zvláštní pozornost je třeba ještě věnovat nezávislosti a celkové účinnosti **soudnictví**, mimo jiné prostřednictvím pokračující ústavní reformy, a účinnému provádění reformy v této oblasti. Srbsko musí dosáhnout hmatatelných výsledků a udržitelné úspěšnosti v oblasti účinného vyšetřování, stíhání a pravomocných odsouzení, zejména pokud jde o **boj proti korupci, organizované trestné činnosti a praní peněz**.
- Vážné znepokojení nadále vyvolává nedostatečný pokrok v oblasti **svobody projevu**. Rada Srbsko vyzývá, aby urychleně zaručilo bezpečné prostředí příznivé pro neomezovaný výkon svobody projevu a nezávislosti sdělovacích prostředků, a to včetně zvýšení úsilí o vyšetření případů útoků na novináře. Bere na vědomí pokrok, jehož bylo dosaženo při přípravě strategie v oblasti sdělovacích prostředků, nicméně Srbsko vyzývá, aby tuto strategii přednostně přijalo a účinným, transparentním a inkluzivním způsobem ji uplatňovalo.
- Srbsko musí nadále věnovat zvláštní pozornost plnému dodržování **základních práv**, včetně ochrany nejzranitelnějších skupin obyvatelstva, jakož i nediskriminačnímu zacházení s národnostními menšinami v celém Srbsku, zejména v oblasti vzdělávání, používání menšinových jazyků, přístupu ke sdělovacím prostředkům a bohoslužbám v menšinových jazycích. Důležité nadále je i řádné fungování rad národnostních menšin. Je třeba rychle a rozhodně řešit případy nenávistných verbálních projevů, zastrašování a útoků. Rada opětovně vyzývá k účinnému provádění příslušných strategických dokumentů.
- Dále je třeba posílit transparentnost, kvalitu tvorby právních předpisů, inkluzivnost a skutečnou **rozpravu vedenou napříč stranami**, mimo jiné prosazováním prostředí příznivého pro občanskou společnost. Nadále je naléhavě nutné dosáhnout dalšího pokroku, pokud jde o řádné fungování nezávislých orgánů a demokratických institucí včetně parlamentního dohledu.
- Rada zdůrazňuje, že v dostatečném předstihu před příštími volbami je nutné se prioritně zabývat předchozími doporučeními mezinárodních **volebních pozorovatelů**.
- Nadále podtrhuje význam vnitrostátního řešení případů **válečných zločinů** a význam plné spolupráce s Mezinárodním reziduálním mechanismem pro trestní tribunály, a to i plným přijetím a prováděním jeho rozsudků a rozhodnutí. Je třeba zabránit jakémukoli oslavování válečných zločinců.

24. Pokud jde o **hospodářské reformy**, Rada bere s uspokojením na vědomí trvalý pokrok. V souladu se společnými závěry ze zasedání v rámci hospodářského a finančního dialogu Rada Srbsko vybízí, aby pokračovalo v úsilí o zvyšování konkurenceschopnosti a dlouhodobého a inkluzivního růstu prostřednictvím strukturálních reforem, zejména v odvětví energetiky, na trhu práce a zlepšováním transparentnosti a předvídatelnosti v právním prostředí. Rada dále zdůrazňuje, že Srbsko musí harmonizovat svoji obchodní a energetickou politiku s *acquis* EU, zejména pokud jde o trh s plynem a projekt Gastrans.
25. Opakuje, že je třeba, aby Srbsko v souladu s rámcem pro jednání splnilo svůj závazek a zajistilo postupné sbližování se **společnou zahraniční a bezpečnostní politikou EU** a aby především zvrátilo negativní trend.
26. Rada vítá pokračující aktivní účast Srbska na misích a operacích v rámci **společné bezpečnostní a obranné politiky**.
27. Rada Srbsko rovněž opakovaně vyzývá, aby zajistilo postupné **sbližování se společnou vízovou politikou EU** a aby se od ní nadále už neodchylovalo.
28. Pokud jde o **dialog** s Prištinou **zprostředkovaný EU**, musí Bělehrad vyvinout další podstatné úsilí a přispět k vytvoření příznivého prostředí a zdržet se jakéhokoli jednání, jež lze vnímat jako provokaci. Rada zdůrazňuje, že současná situace je neudržitelná. Je zcela zásadní, aby byl dialog co nejdříve obnoven. Komplexní, právně závazná dohoda se musí zabývat veškerými nevyřešenými otázkami v souladu s mezinárodním právem a *acquis* EU a přispívat ke stabilitě v regionu. Bezodkladné uzavření této dohody, při němž bude plnit úlohu mediátora vysoká představitelka, má zásadní význam pro to, aby Srbsko a Kosovo mohly pokročit na své evropské cestě.

Rada znovu opakuje, že veškeré dohody, které byly v minulosti na základě dialogu zprostředkovaného EU uzavřeny, musejí být provedeny. V tomto ohledu vítá další konsolidaci dohody o spravedlnosti a plné provedení dohody v oblasti telekomunikací.

Rada však vyjadřuje politování nad tím, že se nepodařilo dosáhnout pokroku, pokud jde o dlouhodobý závazek provést dohody, které byly na základě dialogu uzavřeny v minulosti, včetně přípravy návrhu statutu sdružení/společenství obcí v Kosovu, v nichž většinu tvoří Srbové, plného provedení dohody o integrované správě hranic, jakož i rozhodného provádění dohody o energetice. Vyjadřuje rovněž politování nad skutečností, že dosud nebyl otevřen pro veškerý provoz most v Mitrovici, třebaže renovace již byla dokončena.

29. Rada vítá trvalé zapojení Srbska do řady iniciativ v oblasti **regionální spolupráce** a vybízí Srbsko, aby vytrvalo v úsilí o posílení **dobrých sousedských vztahů**.

TURECKO

30. Rada znovu zdůrazňuje, že vztahům EU s Tureckem jakožto klíčovým partnerem přikládá velký význam. Je i nadále odhodlána udržovat otevřený a upřímný dialog v zájmu řešení společných výzev a spolupráce v důležitých oblastech společného zájmu, jako je migrace, boj proti terorismu, ekonomika a obchod. Zasedání Rady přidružení EU–Turecko v březnu roku 2019 poskytlo po čtyřech letech příležitost zhodnotit stav vztahů mezi EU a Tureckem.

31. Rada vyjadřuje Turecku uznání za stávající významné úsilí, pokud jde o přijetí téměř 4 milionů uprchlíků a řešení jejich potřeb. V tomto ohledu je v zájmu obou stran, aby bylo nepřetržitě prováděno **prohlášení EU a Turecka**, kterým se omezuje nelegální a nebezpečné překračování hranic a zachraňují životy v Egejském moři a které má i nadále zásadní význam pro zastavení nelegální migrace. Prioritou i nadále zůstává posílená správa společných hranic s EU. Dokud nebude plně a účinně prováděna dohoda o zpětném přebírání osob mezi EU a Tureckem ve vztahu ke všem členským státům, měly by být i nadále odpovídajícím způsobem prováděny existující dvoustranné readmisní dohody a ustanovení v obdobných dohodách a ujednáních uzavřené s členskými státy EU. Zásadní význam má i nadále spolupráce v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí se všemi členskými státy EU.
32. Rada připomíná své závěry z července roku 2016, v nichž důrazně odsoudila pokus o státní převrat z 15. července a vyjádřila solidaritu s tureckými občany a plnou podporu tureckým demokratickým institucím, avšak opakovaně vyjadřuje velké znepokojení nad nepřiměřeným rozsahem a působností opatření, která orgány poté přijaly. S vážným znepokojením konstatuje, že řada těchto opatření zůstává v praxi v platnosti i poté, co byl ukončen výjimečný stav. Rada připomíná mezinárodní standardy a závazky, k nimž se Turecko přihlásilo a zavázalo. Znovu Turecko vyzývá, aby všechny tyto negativní trendy urychleně zvrátilo.

33. Rada je obzvláště znepokojena pokračujícím opětovně nepříznivým a hluboce znepokojivým vývojem situace v oblasti **právního státu a základních práv** včetně svobody projevu. Není možné tolerovat přetrvávající zhoršování nezávislosti a fungování soudnictví, ani pokračující omezování, zadržování, věznění a další opatření namířená proti novinářům, akademickým pracovníkům, členům politických stran, včetně poslanců, obráncům lidských práv, uživatelům sociálních médií a dalším osobám při uplatňování jejich základních práv a svobod. Vážné obavy vzbuzují nedávná soudní řízení, jejichž cílem byly legitimní a zákonné aktivity členů organizací občanské společnosti. Turecko musí tyto i mnohé další negativní trendy bezodkladně a účinně řešit, stejně jako závažné nedostatky a nevyřešené otázky, na které bylo poukázáno ve zprávě Komise. Rada bere s uspokojením na vědomí opětovné svolání akční skupiny pro reformy a bere na vědomí přijetí strategie reformy soudnictví, na niž musí navazovat rozhodné a konkrétní kroky Turecka směrem k plnění svých závazků a předložení jasných a hmatatelných výsledků. Turecko by také mělo intenzivněji spolupracovat s Radou Evropy a jejími příslušnými subjekty a orgány, zabývat se jejich klíčovými doporučeními a provádět všechna rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva v souladu s článkem 46 EÚLP. Rada připomíná, že Benátská komise kriticky zhodnotila nejnovější změny turecké ústavy, kterými byl zaveden nový prezidentský systém a byly odstraněny mnohé předchozí brzdy a protiváhy, což ohrožuje oddělení pravomocí. Rada připomíná klíčový význam svobodných, spravedlivých a transparentních **voleb**. Vítá vysokou účast v komunálních volbách v březnu roku 2019, avšak zároveň vyjadřuje vážné znepokojení nad dodržováním zákonnosti a integrity volebního procesu, zejména vzhledem k nedávným rozhodnutím nejvyšší volební rady.
34. Pokud jde o **hospodářské reformy**, Rada konstatuje pokračující snižování ekonomické činnosti a vyjadřuje hlubší znepokojení nad fungováním tureckého tržního hospodářství. V souladu se společnými závěry ze zasedání v rámci hospodářského a finančního dialogu Rada Turecko vybízí, aby posílilo fiskální transparentnost a důvěryhodnost, zrušilo opatření, která brání volnému toku zahraničního kapitálu, omezilo vliv státu na tvorbu cen a zlepšilo podnikatelské prostředí, mimo jiné i posílením právního státu. Měly by být odstraněny obchodní a obdobné překážky, které nejsou v souladu s celní unií mezi EU a Tureckem, a to i v oblasti zadávání veřejných zakázek.

35. Rada nadále očekává, že se Turecko jednoznačně zaváže k udržování **dobrých sousedských vztahů**, dodržování mezinárodních dohod a k mírovému urovnávání sporů, přičemž se v případě potřeby bude obracet na Mezinárodní soudní dvůr. Rada připomíná a znovu potvrzuje předchozí závěry Rady a Evropské rady, včetně závěrů Evropské rady ze dne 22. března 2018, v nichž se ostře odsuzují pokračující protiprávní akce Turecka v oblasti východního Středomoří a Egejského moře. Vyjadřuje vážné znepokojení nad současnými protiprávními vrtnými činnostmi Turecka ve východním Středomoří a politování nad tím, že Turecko dosud nereagovalo na opakované výzvy Evropské unie k ukončení těchto činností. Rada zdůrazňuje závažný bezprostřední negativní dopad, který tyto protiprávní činnosti mají na celé spektrum vztahů mezi EU a Tureckem. Vyzývá Turecko, aby projevilo zdrženlivost, respektovalo svrchovaná práva Kypru a upustilo od všech těchto činností. EU bude vývoj pozorně sledovat a je připravena přiměřeně reagovat, a to v plné solidaritě s Kyprem. Rada vyzývá Komisi a Evropskou službu pro vnější činnost, aby neprodleně předložily možná vhodná opatření.

Kromě toho Rada, jak je uvedeno v závěrech z 11. prosince 2006 a 26. června 2018, následně potvrzených Evropskou radou, jakož i v prohlášení ze dne 21. září 2005, Turecko vyzývá, aby vůči všem členským státům plnilo své povinnosti vyplývající z rámce pro jednání, včetně plného a nediskriminačního provádění dodatkového protokolu k dohodě o přidružení. Rada znovu opakuje, že uznání všech členských států je zásadním předpokladem. Turecko se musí vyvarovat hrozeb a opatření, jež poškozují dobré sousedské vztahy, normalizovat své vztahy s Kyperskou republikou a respektovat suverenitu všech členských států EU nad jejich teritoriálními vodami a vzdušným prostorem, jakož i všechna jejich svrchovaná práva, mimo jiné včetně práva provádět průzkum přírodních zdrojů a využívat jich, v souladu s právními předpisy EU a mezinárodními právními předpisy, včetně Úmluvy OSN o mořském právu. EU je nadále plně odhodlána dosáhnout komplexního urovnání kyperského problému. V tomto ohledu Rada připomíná, že i nadále je nejvýš důležité, aby se Turecko k takovému urovnání včetně jeho vnějších aspektů zavázalo a přispívalo k němu, a to v rámci OSN a v souladu s příslušnými rezolucemi Rady bezpečnosti OSN a se zásadami, na nichž je EU založena, i s *acquis* EU.

36. Opětovně Turecko vyzývá, aby zajistilo postupné sbližování **se společnou zahraniční a bezpečnostní politikou EU** a aby prioritně zvrátilo přetrvávající negativní trend, a připomíná svůj postoj ohledně přistoupení členských států k mezinárodním organizacím.
37. Rada konstatuje, že se Turecko od Evropské unie nadále vzdaluje. Připomíná své závěry ze dne 26. června 2018 a konstatuje, že přístupová jednání Turecka se tímto v podstatě zastavují, nelze uvažovat o otevření či uzavření žádných dalších kapitol a nepočítá se s dalším úsilím o modernizaci celní unie mezi EU a Tureckem.

PROCES STABILIZACE A PŘIDRUŽENÍ

REPUBLIKA SEVERNÍ MAKEDONIE

38. Rada znovu potvrzuje své závěry ze dne 26. června 2018, velmi vítá historicky významnou a bezprecedentní Prespanskou dohodu a smlouvu o dobrých sousedských vztazích s Bulharskem a bere plně na vědomí doporučení Komise zahájit s Republikou Severní Makedonie přístupová jednání, a to na základě jejího pozitivního hodnocení dosaženého pokroku a splnění podmínek, které Rada stanovila. Vzhledem k omezenému času, jenž byl k dispozici, a významu dané záležitosti se Rada k této otázce za účelem dosažení jednoznačného a věcného rozhodnutí vrátí co nejdříve, nejpozději však v říjnu 2019.

ALBÁNIE

39. Rada znovu potvrzuje své závěry ze dne 26. června 2018 a bere plně na vědomí doporučení Komise zahájit s Albánií přístupová jednání, a to na základě jejího pozitivního hodnocení dosaženého pokroku a splnění podmínek, které Rada stanovila. Vzhledem k omezenému času, jenž byl k dispozici, a významu dané záležitosti se Rada k této otázce za účelem dosažení jednoznačného a věcného rozhodnutí vrátí co nejdříve, nejpozději však v říjnu 2019.

BOSNA A HERCEGOVINA

40. Rada bere na vědomí **stanovisko Komise** k žádosti Bosny a Hercegoviny o členství v EU. Bude pokračovat v pečlivém posuzování tohoto dokumentu a v průběhu letošního roku se k dané otázce vrátí. Rada Bosnu a Hercegovinu vybízí, aby bez dalšího prodlení pokračila v sestavování vlády, aby bylo možné uskutečňovat nezbytné reformy. Stranická politika a chybějící ochota nalézt kompromis by neměly stát v cestě legitimním očekáváním občanů Bosny a Hercegoviny přiblížit se k Evropské unii.

KOSOVO

41. Rada znovu opakuje, že je důležité pokračovat v **provádění Dohody o stabilizaci a přidružení** s Kosovem. Tato výlučná dohoda EU, kterou není dotčen postoj členských států k otázce statusu, stanoví smluvní rámec vztahů mezi EU a Kosovem. Pro Kosovo dohoda představuje příležitost pro dosažení udržitelného pokroku a pro sbližování s Unií v souladu s evropskou perspektivou tohoto regionu; zároveň je pak zdrojem příležitostí v oblasti obchodu a investic. Rada uznává pokrok, jehož bylo dosaženo při provádění evropského programu reform, a vyzývá k urychlenému provedení zbývajících opatření. Vyzývá všechny politické aktéry, aby svou pozornost naléhavě znovu zaměřili na reformy a pokrok Kosova v provádění evropského programu ku prospěchu lidu.
42. Rada vyjadřuje hluboké politování nad rozhodnutím vlády zavést v listopadu 2018 u dovozu ze Srbska a z Bosny a Hercegoviny jednostranné zvýšení celních sazeb až o 100 % , což je v rozporu se závazky vyplývajícími ze Středoevropské dohody o volném obchodu (CEFTA) a s duchem dohody o stabilizaci a přidružení, jakož i nad rozhodnutím o zavedení necelních překážek. Znovu opakuje, že tato rozhodnutí narušují regionální spolupráci, mimo jiné i v rámci Regionálního hospodářského prostoru, a musí být okamžitě zrušena.

43. Rada vítá přijetí důležitých zákonů v oblasti **právního státu a reformy veřejné správy** a naléhavě Kosovo vyzývá, aby tyto právní předpisy účinně provedlo.
44. Je nezbytné rozhodně zakročit proti **korupci a organizované trestné činnosti**. Rada je nadále znepokojena politickým vměšováním a přijímáním nových pracovníků na základě jiných kritérií než podle zásluh a vyjadřuje politování nad jmenováním osob, které byly odsouzeny za válečné zločiny, do veřejných funkcí ve státní správě, což je v rozporu s evropskými hodnotami.
45. Rada znovu opakuje, že je důležité řešit dlouhodobé nedostatky **volebního procesu** v Kosovu a řídit se při tom doporučeními z předchozích volebních pozorovatelských misí EU. Mimořádné volby starosty, které se uskutečnily 19. května 2019, ukázaly, že nedostatky přetrvávají, včetně předvolebních činností, jež omezily možnost plně demokratické účasti ve volbách.
46. Rada se znepokojením konstatuje, že situace na severu Kosova celkově i nadále přináší zvláštní výzvy v oblasti organizované trestné činnosti, korupce a svobody projevu.
47. Na celém území Kosova musejí být účinněji prosazována a chráněna **lidská práva**, přičemž plná ochrana se vztahuje i na kulturní a náboženské dědictví. Mělo by být řešeno začleňování a ochrana příslušníků menšin a Romů, mimo jiné prostřednictvím dalšího úsilí směřujícího k uplatňování stávajícího právního rámce a k zajištění bezpečného prostředí a ochrany jejich vlastnických práv, jakož i posilování sociální soudržnosti.
48. Rada bere na vědomí další pokrok v oblasti **boje proti radikalizaci, extremismu a terorismu**. Je zapotřebí vyvinout další úsilí při řešení financování terorismu, jakož i problematiky rehabilitace a opětovného začlenění. V této souvislosti Rada zejména zdůrazňuje, že je zapotřebí účinná a intenzivní regionální a mezinárodní spolupráce, včetně spolupráce s Europolem a Eurojustem, za plného dodržování souvisejících předpisů a aniž je dotčen postoj členských států k otázce statusu.

49. V souladu se společnými závěry ze zasedání v rámci hospodářského a finančního dialogu Rada Kosovo vyzývá, aby přijalo nezbytná opatření k dodržování fiskálních pravidel, zintenzivnilo úsilí v boji proti neformální ekonomice, aktivně řešilo vysokou nezaměstnanost, zejména nezaměstnanost mladých lidí a žen, více investovalo do vzdělávání a aby využilo potenciálu v oblasti obnovitelných zdrojů energie a energetických úspor.
50. Naléhavě vybízí k tomu, aby se Kosovo nadále angažovalo v otázce specializovaných senátů, a to v plném souladu se svými mezinárodními závazky a svým vlastním právním řádem, a tímto způsobem prokázalo skutečné úsilí o zaručení právního státu, základních svobod, spravedlnosti a usmíření. Stávající právní rámec umožňuje řádné vyšetřování a trestní stíhání všech údajných válečných zločinů.
51. Rada Kosovo naléhavě vyzývá, aby pokračovalo v úzké a účinné spolupráci s misí EULEX. Očekává zejména, že v trestních a občanskoprávních věcech předaných misí EULEX příslušným justičním orgánům v Kosovu budou učiněny náležité navazující kroky.
52. Pokud jde o **dialog** s Bělehradem **zprostředkovaný EU**, musí Priština vyvinout další podstatné úsilí a přispět k vytvoření příznivého prostředí a zdržet se jakéhokoli jednání, jež lze vnímat jako provokaci. Rada zdůrazňuje, že současná situace je neudržitelná. Je zcela zásadní, aby byl dialog co nejdříve obnoven. Komplexní, právně závazná dohoda se musí zabývat veškerými nevyřešenými otázkami v souladu s mezinárodním právem a *acquis* EU a přispívat ke stabilitě v regionu. Bezodkladné uzavření této dohody, při němž bude plnit úlohu mediátora vysoká představitelka, má zásadní význam pro to, aby Kosovo a Srbsko mohly pokročit na své evropské cestě.

Rada znovu opakuje, že veškeré dohody, které byly v minulosti na základě dialogu zprostředkovaného EU uzavřeny, musejí být provedeny. V tomto ohledu vítá další konsolidaci dohody o spravedlnosti a plné provedení dohody v oblasti telekomunikací.

Rada však vyjadřuje politování nad tím, že se nepodařilo dosáhnout pokroku, pokud jde o dlouhodobý závazek provést dohody, které byly na základě dialogu uzavřeny v minulosti, včetně přípravy návrhu statutu sdružení/společenství obcí v Kosovu, v nichž většinu tvoří Srbové, plného provedení dohody o integrované správě hranic, jakož i rozhodného provádění dohody o energetice. Vyjadřuje rovněž politování nad skutečností, že dosud nebyl otevřen pro veškerý provoz most v Mitrovici, třebaže renovace již byla dokončena.

53. Rada připomíná, že pokrok v normalizaci vztahů se Srbskem je základním principem dohody o stabilizaci a přidružení, a klade důraz na rozvoj vztahů a spolupráce mezi EU a Kosovem.
54. Rada uznává, že pro kosovské občany má zásadní význam **uvolnění vízového režimu**. Komise učinila v květnu 2016 formální návrh na převedení Kosova na seznam zemí s bezvízovým stykem se zeměmi schengenského prostoru a v červenci 2018 předložila zprávu o plnění zbývajících kritérií. Evropský parlament pak v březnu 2019 návrh Komise v prvním čtení podpořil. Rozhodnutí o návrhu je v současné době posuzováno v Radě.
-